

ГОЛОВНА → СУСПІЛЬСТВО → **УКРАЇНСЬКИМ БАТЬКАМ У ЄВРОПІ ВАРТО ЗНАТИ: ЗА ЩО СОЦСЛУЖБИ МОЖУТЬ ВИЛУЧИТИ ДИТИНУ**

Українським батькам у Європі варто знати: за що соцслужби можуть вилучити дитину

22:15, 10.06.26

Для багатьох українських батьків переїзд до Європейського Союзу означає не лише нові документи, школу, житло та мовну адаптацію. Важливо також зрозуміти інші підходи до виховання дітей. Те, що в Україні іноді сприймають як "внутрішню справу сім'ї", у країнах ЄС може вважатися ризиком для безпеки дитини.

У країнах Європейського Союзу захист прав дитини має дуже високий пріоритет. Школи, лікарі, поліція, сусіди та соціальні служби можуть реагувати, якщо помічають ознаки насильства, занедбаності або небезпечних умов для дитини. Про це повідомляє Relocate.to.

Важливо розуміти: дитину не забирають автоматично через один випадковий крик у магазині, сніяк після гри на майданчику чи разове запізнення до школи. Але якщо тривожні сигнали повторюються або ситуація виглядає небезпечною, соціальні служби можуть почати перевірку. У серйозних випадках дитину можуть тимчасово вилучити з родини до з'ясування обставин або рішення суду.

Тема стала особливо чутливою для українців після численних історій родин, які зіткнулися з європейськими соціальними службами. За наявними даними, лише в Італії за понад чотири роки було вилучено 43 українські дитини. Частина з них уже повернули біологічним батькам, опікунам або родичам, деякі діти були влаштовані до італійських родин, а частина досягла повноліття ще під час судових процесів.

Саме тому українським батькам важливо знати, які дії можуть викликати увагу соціальних служб у країнах ЄС та як правильно поводитися, якщо родина опинилася під перевіркою.

Як працюють соціальні служби у країнах ЄС

У різних країнах ці органи мають різні назви. У Німеччині це Jugendamt, у Франції – Aide Sociale à l'Enfance, в Італії, Польщі, Чехії, Нідерландах та інших країнах діють власні служби захисту дітей. Але принцип схожий: держава повинна втрутитися, якщо є підозра, що дитина перебуває в небезпеці.

Європейська система часто працює на випередження. Це означає, що фахівці можуть не чекати трагедії, а перевірити ситуацію заздалегідь. Вони можуть поспілкуватися з батьками, школою, лікарями, оцінити умови проживання, запропонувати психологічну допомогу або соціальний супровід.

Вилучення дитини зазвичай вважається крайнім заходом. Але підставою для втручання може бути не лише очевидне фізичне насильство. Соціальні служби можуть реагувати і на системну занедбаність: відсутність догляду, небезпечне середовище, постійні прогули школи, ігнорування медичних потреб або регулярні конфлікти вдома.

Фізичні покарання: навіть "легкий ляпас" може мати наслідки

Одна з головних відмінностей між українськими та європейськими підходами – ставлення до фізичних покарань. У багатьох країнах ЄС будь-яке застосування сили до дитини вважається неприйнятним.

Ляпас, удар по руці, смикання, штовхання, запотилничник, удар паском або грубе фізичне стримування можуть розцінити як насильство. Особливо якщо це сталося в громадському місці й очевидцями були сторонні люди.

У Німеччині, наприклад, дитина має законне право на виховання без насильства. Там заборонені фізичні покарання, принизливе ставлення та психологічне травмування. Подібний підхід діє і в багатьох інших країнах Європи: дитина розглядається не як "власність" батьків, а як окрема особа з правами.

Для українських родин це може бути складним моментом, адже в нашому суспільстві досі іноді виправдовують "легкі" фізичні покарання. Але в ЄС навіть неслильний удар може призвести до розмови зі школою, перевірки соціальних служб або звернення до поліції.

Дитина без нагляду: правила залежать від країни

Ще одна частина причини втручання – залишення дитини без належного нагляду.

У ЄС немає одного універсального віку, з якого дитину можна залишати саму вдома, відпустити до школи без дорослих або дозволити гуляти самостійно. Усе залежить від країни, віку дитини, її зрілості, тривалості відсутності батьків і конкретних обставин.

Загальний принцип такий: якщо дитина не може самостійно подбати про себе або може опинитися в небезпеці, відповідальність несуть дорослі.

Проблемними можуть бути ситуації, коли маленьку дитину залишили саму в квартирі, закрили вдома, залишили в автомобілі, доручили нагляд старшій дитині, яка сама ще не готова до такої відповідальності, або дозволили дитині довго гуляти без зв'язку.

Навіть якщо в Україні така поведінка здавалася звичною, у країні перебування її можуть розцінити як недбалість. Особливо якщо дитина плаче, боїться, заблукала, не може відчинити двері або сусіди викликали поліцію.

Школа в Європі – обов'язок, а не формальність

У багатьох країнах ЄС відвідування школи є суворим обов'язком. Особливо жорстко це контролюють у Німеччині, де діє Schulpflicht – обов'язкова шкільна освіта.

Це означає, що дитина не може просто залишитися вдома без поважної причини. Необрнтовані пропуски, часті запізнення, ігнорування листів від школи або спроби поїхати у відпустку під час навчального семестру можуть викликати проблеми.

Школа часто першою помічає, що з дитиною щось не так. Учителі звертають увагу не лише на навчання, а й на зовнішній вигляд, втому, поведінку, емоційний стан, голод, тривожність, ізоляцію, синці чи регулярні пропуски.

Якщо дитина не ходить до школи без пояснення, адміністрація може повідомити відповідні органи. Спочатку це може бути дзвінок, лист або розмова з батьками. Але якщо ситуація повторюється, її можуть трактувати як нехтування батьківськими обов'язками.

Медична недбалість: чому "саме мене" може стати проблемою

У країнах ЄС батьки зобов'язані забезпечувати дитині медичну допомогу. Це не означає, що через кожен нежить треба викликати швидку. Але ігнорування серйозних симптомів, відмова від необхідного лікування або невиконання рекомендацій лікаря можуть викликати підозру.

Окремий ризик – самолікування. Наприклад, якщо батьки дають дитині антибіотики, привезені з України, без призначення місцевого лікаря. У багатьох країнах це можуть сприйняти не як турботу, а як небезпечні дії.

Питання можуть виникнути і через травми. Якщо дитина приходить до школи із синцями, опіками, подрипаними або іншими ушкодженнями, учителі можуть запитати, що сталося. Самі по собі синці не означають автоматичного звинувачення: діти падають, займаються спортом, травмуються під час ігор. Але якщо травми повторюються або пояснення батьків виглядають непереконливо, школа може звернутися до соціальних служб.

Психологічне насильство та гучні конфлікти вдома

Для багатьох українців може бути незвично, що сусіди в Європі викликають поліцію через крики за стіною. Однак у багатьох країнах це нормальна практика. Якщо люди чуять тривалий дитячий плач, сильні крики, погрози, звуки бійки або постійні сварки, вони можуть повідомити поліцію чи соціальні служби.

Проблемою вважається не лише фізичне насильство. Приниження, образи, залякування, постійний крик, психологічний тиск і агресивні конфлікти між дорослими в присутності дитини також можуть стати "червоним прапорцем".

У європейській практиці дитина може вважатися постраждалою навіть тоді, коли насильство спрямоване не безпосередньо на неї. Якщо вона постійно живе в атмосфері страху, бачить домашнє насильство або чує погрози, це теж може бути підставою для втручання.

Умови проживання: що можуть перевіряти соціальні служби

Соціальні служби можуть зацікавитися побутовими умовами, якщо є сигнал, що дитина живе в небезпечному або занедбаному середовищі.

Йдеться не про ідеальний порядок у квартирі. У родині з дітьми безлад можливий, і сам по собі він не є причиною для вилучення. Але проблемою можуть стати антисанітарія, відсутність нормального спального місця, нестача їжі, небезпечні предмети у відкритому доступі, невідповідний одяг, постійний голод або брудний вигляд дитини.

Особливо уважно служби реагують, коли збігається кілька сигналів: дитина часто пропускає школу, виглядає виснаженою, не має сезонного одягу, боїться йти додому або розповідає вчителям про конфлікти.

Як батькам уникнути проблем із соціальними службами

Найкраща стратегія – не боїтися системи, а зрозуміти її правила. У багатьох країнах ЄС соціальні служби можуть не лише контролювати, а й допомагати: із психологічною підтримкою, соціальним супроводом, адаптацією дитини, побутовими чи освітніми питаннями.

Батькам варто заздалегідь дізнатися місцеві правила: з якого віку дитина може сама ходити до школи, залишатися вдома, користуватися транспортом чи гуляти без дорослих. Не слід орієнтуватися лише на поради з українських чатів, бо правила можуть відрізнятися не тільки між країнами, а й між регіонами.

Фізичні покарання краще повністю виключити. Істерика в магазині, суперечка з підлітком чи сильна втома батьків не виправдовують ударів, принижень або публічного крику. Якщо дорослі відчувають, що не справляються, варто звернутися по допомогу. У Європі прохання про підтримку часто сприймають не як слабкість, а як відповідальну поведінку.

Також важливо підтримувати контакт зі школою. Якщо дитина захворіла, повідомте про це в той самий день – листом, телефоном або через шкільний застосунок. Якщо дитині важко через мову, адаптацію, булінг чи страх ходити до школи, краще сказати про це вчителю одразу.

Не менш важливо мати місцевого педіатра та не ігнорувати медичні огляди. Якщо дитина має хронічні захворювання, особливі потреби, психологічні труднощі або травматичний досвід через війну й переїзд, бажано, щоб про це знали лікар і школа.

Що робити, якщо соціальні служби вже звернули увагу на родину

Перше – не ігнорувати контакт. Якщо надійшов лист, дзвінок або до родини прийшли представники служби, не варто ховатися, відмовлятися від спілкування чи реагувати агресивно. Для фахівців це може виглядати як додатковий сигнал ризику.

Друге – просити перекладача. Не підписуйте документи мовою, яку не розумієте. Батьки мають право попросити пояснення, переклад документів і присутність перекладача під час розмови.

Третє – поводитися спокійно. Важливо показати готовність співпрацювати: пояснити ситуацію, надати документи, підтвердити контакт зі школою та лікарем, показати умови проживання дитини. Агресія, паніка або спроби "гиснути емоціями" можуть лише нашкодити.

Четверте – звернутися по юридичну допомогу. Якщо ситуація серйозна або є ризик вилучення дитини, варто шукати адвоката з сімейного права. Також можна звернутися до консульства України, українських громадських організацій, правозахисних центрів або служб підтримки біженців.

П'яте – фіксувати все. Записуйте дати дзвінків і візитів, імена працівників, зміст розмов, зберігайте листи зі школи, медичні довідки, характеристики з гуртків і підтвердження від лікарів. Якщо дитина має адаптаційні труднощі, збирайте документи, які це пояснюють.

Алгоритм дій, якщо дитину вилучили

Якщо дитину вже вилучили з родини, українським батькам радять діяти швидко й обережно:

- Не підписувати жодних документів без перекладача.
- Негайно повідомити Посольство або Консульство України у країні перебування.
- Звернутися на гарячу лінію Офісу Омбудсман України: **0 800 50 17 20** або написати на .
- Знайти місцевого адвоката, який працює із сімейним правом і знає практику конкретної соціальної служби у вашому місті чи окрузі.
- Зібрати всі документи, які підтверджують належний догляд за дитиною: довідки, листування зі школою, медичні висновки, характеристики, документи про житло та доходи.

Головне для українських родин у ЄС

Соціальні служби в Європі можуть здаватися українцям суворими, бюрократичними й не завжди чутливими до культурних відмінностей. Але головний принцип їхньої роботи – безпека дитини.

Найкращий захист для родини – прозорість і співпраця. Якщо дитина ходить в школу, має лікаря, живе в безпечних умовах, батьки відповідають на листи, не застосовують насильства і готові спілкуватися про допомогу, це покаже службам головне: родина не становить загрози для дитини, а потребує підтримки, розуміння й часу на адаптацію.

Нагадаємо, європейська держава поступово готується до періоду після завершення дії тимчасового захисту для українців. Частина країн уже пропонує програми добровільного повернення: людям можуть оплатити квитки, допомогти з логістикою та надати грошову підтримку для перших місяців життя в Україні.

Найбільші суми, за наявними програмами, можуть сягати до 5300 євро.

БІЛЬШЕ НОВИН

Мінімальну пенсію пропонують підвищити більш ніж удвічі: які суми можуть з'явитися у виплатах вже з липня

23:00, 10.06.26

Європу накриває аномальна спека: вчені попереджають про нову кліматичну реальність

22:00, 10.06.26

Суд продовжив обов'язки ескервіниці Хмельницької МСЕК Тетяні Крупі: що відомо

21:26, 10.06.26

У трьох країнах ЄС скоротилася кількість українців під захистом: що відомо

21:26, 10.06.26

В Одесі судитимуть групу, яку підозрюють у привласненні понад 20 млн грн на обладнанні для світлофорів

21:03, 10.06.26

В Албанії спалили протести через плани Іванки Трамп забудувати острів Сазан

20:55, 10.06.26

У Сумах під час посадки на потяг впаів "шахед": є постраждалі

20:36, 10.06.26

На Україні суне негода: де будуть грози, град і сильний вітер

22:06, 10.06.26

На Рівненщині викрили схему втечі чоловіків за кордон: за "маршрут" просили 10 тисяч доларів

20:01, 10.06.26

ПОПУЛЯРНІ НОВИНИ

Мінімальну пенсію пропонують підвищити більш ніж удвічі: які суми можуть з'явитися у виплатах вже з липня

23:00, 10.06.26

Європу накриває аномальна спека: вчені попереджають про нову кліматичну реальність

22:00, 10.06.26

Суд продовжив обов'язки ескервіниці Хмельницької МСЕК Тетяні Крупі: що відомо

21:26, 10.06.26

У трьох країнах ЄС скоротилася кількість українців під захистом: що відомо

21:26, 10.06.26